

Faris Varešlija
Adi Palić

UDK 796::37.015.3-057.874 (497.6 Jablanica)

UTJECAJ BAVLJENJA SPORTOM NA USPJEŠNOST OSTVARENOG UČINKA U ŠKOLI

Izvorni naučni rad

Sažetak

Osnovni cilj istraživanja bio je utvrditi utjecaj bavljenja sportom na uspješnost ostvarenog učinka u školi. U uzorak ispitanika bili su uključeni učenici prvog, drugog i trećeg razreda Srednje škole u Jablanici, u školskoj 2011/2012. godini. U toku ovog istraživanja izvršena je konstrukcija sedam varijabli u skladu sa problemima koji se nameću u ovom istraživanju. Glavna zadaća bila je da ispitamo utjecaj bavljenja sportom na opći uspjeh u školi. Statističke tehnike koje su korištene u radu su: Spirmanov koeficijent kontigencije, crosstabsom su upoređivani svi parametri unutar varijabli i koeficijent kontigencije. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajna povezanost između varijabli spola i učestalosti bavljenja sportom. Inspekcijom u tabelu koeficijenta kontigencije može se zaključiti da postoji slaba povezanost između varijabli bavljenja sportom i općeg uspjeha u školi ($r=0,299$), ali ni ona nije statistički značajna tako da je možemo pripisati statističkoj slučajnosti. Na osnovu dobivenih rezultata možemo zaključiti da bavljenje sportom nema veliki značaj na opći uspjeh u školi i to vjerovatno možemo pripisati malom broju ispitanika ($N=70$).

Ključne riječi: bavljenje sportom, uspjeh u školi, učinci

SPORTS ACTIVITIES IMPACT ON PERFORMANCE OF ACHIEVEMENTS IN SCHOOL PERFORMANCE

Scientific work

Summary

The main objective of this study was to determine the impact of sports on the performance of the resulting performance in school. The sample of respondents were involved students of the first, second and third year of high school in Jablanica, HNK in the school 2011/2012 year. During this research, the construction of the seven variables according to the problems posed in this study. The main task was to examine the impact of sports on the overall success in school. Statistical techniques that are used in the paper are: Spearman 'Contingency coefficient, were compared crosstabsom all parameters and variables contingency coefficient. The results showed a statistically significant relationship between the variables of gender and frequency of sports. Inspection contingency coefficient in the table it can be concluded that there is a weak correlation between the variables in sports and general success in school ($r = 0.299$), but it is not statistically significant so that it can be attributed to statistical chance. Based on these results we conclude that the sport does not have a great importance in the overall success of the school, and it probably can be attributed to the small number of subjects ($N = 70$).

Keywords: sport, success in school effects.

1. UVOD

Bavljenje nekom sportskom aktivnošću pozitivno utječe na koncentraciju učenika, a samim tim redovno treniranje utječe i na njihovu disciplinu i sposobnost raspolaganja vremenom. Kroz

bavljenje sportom učenici se oslobađaju i nagomilanog stresa. Danas su učenici više nego ikad pod raznim pritiscima kako u školi, tako i u porodici, ali i od strane svojih vršnjaka. Tokom treninga oslobađa se nagomilana napetost, a um razbistruje. Bavljenje organiziranim oblicima sporta može utjecati na oblikovanje učenikove ličnosti i njegovih moralnih i socijalnih obilježja. Na osnovu određenog istraživanja pomoću anketnog upitnika proučavano je: aktivno bavljanje sportom (33,5% muškarci i 16,7% žene), prekinuto bavljenje sportom (41,8 m i 43,6% ž), nikad se nisu bavili sportom (24,7% m i 39,7% ž), na osnovu koga je utvrđeno da učenici koji se bave sportom imaju bolju koncentraciju. Isti autori su iste godine proučavali populaciju maturantica (n=1003). Od toga 58,7% ispitanica se bavilo ili se aktivno i dalje bavi sportom. Primjećeno je da su se učenice strukovnih škola pretežno bavile sportskim momčadskim igrama, dok su gimnazijalke pretežno sudjelovale u atletici, aerobiku, tenisu, plivanju, sinhroniziranom plivanju, skokovima u vodu, skijanju i veslanju (Bosnar i Prot, 1999). Istraživanje koje je sprovedeno na uzorku srednjoškolaca iz svih županija Republike Hrvatske iz različitih srednjih škola imalo je za cilj da utvrdi da li roditeljska potpora ima utjecaj na bavljenje sportom. Uzorak su prikupili studenti četvrte godine Kineziološkog fakulteta na obaveznoj pedagoškoj praksi u srednjim školama. Zadatak studenata je bio da među učenicima nađu one koji redovno treniraju i takmiče se u nekom sportu, te da prvu desetericu (ili manje ukoliko u razredima s kojima su radili nije bilo deset sportista) izmjere skalom roditeljske potpore bavljenju sportom. Ukupno je izmjereno 293 ispitanika od kojih je 292 imalo uredne rezultate. Skala roditeljske potpore bavljenja sportom pokazala je zadovoljavajuće metrijske karakteristike na prigodnom uzorku srednjoškolaca. Rezultati na česticama skale pokazuju da srednjoškolci procjenjuju podršku svojih roditelja kao pozitivnu i znatnu, i tek je zajednička sportska aktivnost oblik podrške koji se susreće nešto rjeđe. Premda ovi preliminarni podaci upućuju da roditelji i u Hrvatskoj, barem u jednom dijelu populacije, u velikoj mjeri podupiru i stavom i ponašanjem na bavljenje sportom svoju djecu, uzorak ovog istraživanja nije slučajna, a i njegova reprezentativnost je upitna, pa se pozitivni rezultati ne smiju generalizirati (Bosnar, 2003). Istraživanje koje je sprovedeno na uzorku od 1415 učenika trećih i četvrtih razreda svih srednjih škola Međimurske županije, 696 mladića i 719 djevojaka, imalo je za cilj utvrditi da li sjedilačke aktivnosti i uzimanje psihoaktivnih tvari utječe na bavljenje sportom kod datog uzrasta. Bavljenje sportom mjereno je s četiri pitanja koja su postavljena kao zavisne varijable unutar modela: „Aktivno se bavim sportom“ (SPO1); „Baviš li se u posljednjih mjesec dana tjelesnim vježbanjem, bilo rekreativnim, bilo natjecateljskim?“ (SPO2); „Koliko puta tjedno treniraš u sportskom klubu ili sportskom društvu?“ (SPO3); „Kakva je tvoja trenutačna sportska aktivnost?“ (SPO4). Došlo se do zaključaka da su mladići u odnosu na djevojke fizički aktivniji i više se bave sportom, međutim mladići puno više od djevojaka igraju videoigre i nešto više vremena provode gledajući televiziju tokom radnih dana u sedmici, dok djevojke provode više vremena gledajući televiziju tokom vikenda. Utvrđeno je da postoji statistički značajna negativna regresijska povezanost između gledanja televizije i bavljenja sportom (Markuš, 2008). Uvidom u dosadašnja istraživanja došlo se do zaključka da sport i fizička aktivnost pozitivno djeluju na razvoj kognitivnih sposobnosti i izgradnju konativnih karakteristika. Pošto uzorak ispitanika predstavljaju učenici JU Srednja škola Jablanica, bilo je praktično provjeriti rezultate dosadašnjih istraživanja uvidom u opći uspjeh izabranog uzoraka ispitanika.

2. METOD RADA

2.1. Uzorak ispitanika

U uzorak ispitanika bili su uključeni učenici prvog, drugog i trećeg razreda Srednje škole u Jablanici, u školskoj 2011/2012. godini. Broj ispitanika koji su anketirani i na kojima je izvršena konačna obrada i analiza podataka je 70 (sedamdeset). Od toga je 24 (dvadeset četiri) muškog spola i 46 (četdeset šest) ženskog spola. Ovaj uzorak je odabran zbog mogućnosti lakšeg pristupa, ekonomičnosti i dobivanja objektivnijih podataka.

Uzorak varijabli

Svaki ispitanik je pojedinačno anketiran i rezultati ankete uneseni su u bazu podataka. Procjena ostvarenih učinaka u školi u odnosu na bavljenje sportom procjenjena je prema sljedećim kriterijima:

- Spol učenika (SPOL) - muški / ženski.
- Uzrast učenika (UZRAST) - je kategorički izražena u odnosu na razred koji su učenici pohađali u trenutku popunjavanja upitnika (I, II, III razred).
- Opći uspjeh učenika (USPJEH) - nedovoljan / dovoljan / dobar / vrlo dobar / odličan.
- Bavljenje sportom (BAVLJENJE SPORTOM) - da / ne
- Učestalost bavljenja sportom (UČESTALOST BAVLJENJA SPORTOM) - nikako / rekreativno / aktivno.
- Vrsta sporta kojima se bave učenici (VRSTA SPORTA) - košarka / nogomet / odbojka / rukomet / karate / drugo.
- Vrijeme provedeno baveći se sportom (VRIJEME) - jednom dnevno / jednom sedmično / dvaput sedmično / triput sedmično.

Varijabla USPJEH - opći uspjeh u školi predstavlja zavisnu varijablu, dok su ostale varijable nezavisne.

2.3. Metod obrade podataka

Obrada dobivenih podataka vršena je u programskom paketu SPSS 19.0 za Windows. U ovom istraživanju od statističkih tehnika su korištene: Spirmanov koeficijent kontigencije, crosstabsom su upoređivani svi parametri unutar varijabli i koeficijent kontigencije.

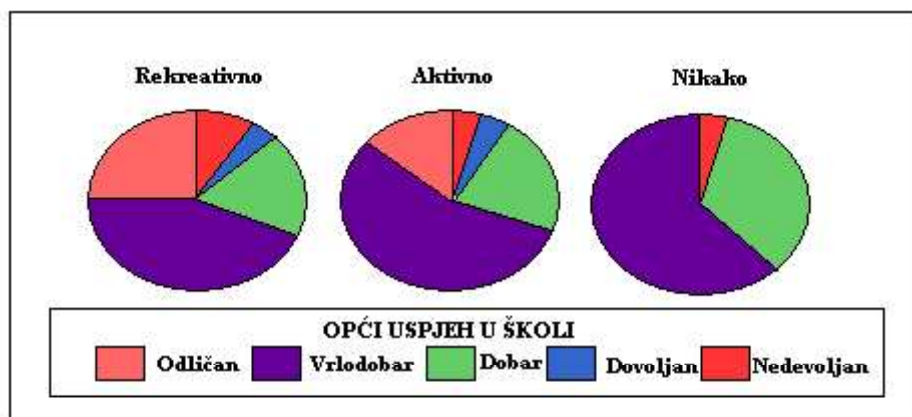
3. REZULTATI I DISKUSIJA

Od ukupno 70 ispitanika anketi je pristupilo 69 ispitanika, što čini 98,6%. Jedan ispitanik iz nepoznatih razloga nije odgovorio na pitanje "Učestalost bavljenja sportom", što čini 1,4%. U Tabeli 1 prikazano je brojno stanje ispitanika i stanje ispitanika koji čine date varijable.

Tabela 1 - Deskriptivni parametri o broju ispunjenih anketa

Učestalost bavljenja sportom * Opći uspjeh u školi					
Valid		Missing		Total	
N	Percent	N	Percent	N	Percent
69	98.6%	1	1.4%	70	100.0%

Grafikon 1 - Grafički prikaz općeg uspjeha u školi u odnosu na učestalost bavljenja sportom

Na osnovu druge tabele (Tabela 2) vidimo ostvareni učinak u školi u odnosu na učestalost bavljenja sportom. Učenici koji se nikako ne bave sportom, njih 20, što čini 29%, imaju sljedeći ostvareni učinak: nedovoljan 1 (1,4%), dovoljan 0, dobar 7 (10,1%), vrlodobar 12 (17,4%), odličan 0. Učenici koji se bave aktivno sportom, njih 21, što čini 30,4%, imaju sljedeći ostvareni učinak: nedovoljan 1 (1,4%), dovoljan 1 (1,4%), dobar 5 (7,2%), vrlodobar 11 (15,9%), odličan 3 (4,3%). Učenici koji se bave sportom rekreativno, njih 28, što čini 40,6%, imaju sljedeći ostvareni učinak: nedovoljan 3 (4,3%), dovoljan 1 (1,4%), dobar 5 (7,2%), vrlodobar 12 (17,4%), odličan 7 (10,1%). Nadalje možemo zaključiti da se misaona pretpostavka koja je bila vodilja ovog rada dokazala istinitom. Ona glasi: "Očekuje se da bavljenje sportom i fizičkom aktivnošću pozitivno utječe na opći uspjeh u školi". To dokazuje procenat vrlodobrih i odličnih ocjena učenika koji se bave sportom u poređenju sa učenicima koji se ne bave.

Tabela 2 - Brojčani i procentualni pokazatelj odnosa parametara u varijablama

			Opći uspjeh u školi					Total
			nedovoljan	dovoljan	dobar	vrlodobar	odličan	
Učestalost bavljenja sportom	nikako	Count	1	0	7	12	0	20
		% of Total	1.4%	.0%	10.1%	17.4%	.0%	29.0%
	aktivno	Count	1	1	5	11	3	21
		% of Total	1.4%	1.4%	7.2%	15.9%	4.3%	30.4%
	rekreativno	Count	3	1	5	12	7	28
		% of Total	4.3%	1.4%	7.2%	17.4%	10.1%	40.6%
Total		Count	5	2	17	35	10	69
		% of Total	7.2%	2.9%	24.6%	50.7%	14.5%	100.0%

Na osnovu treće tabele (Tabela 3) vidimo da li postoji statistički značajna povezanost između ostvarenog učinka u školi na osnovu učestalosti bavljenja sportom. Signifikantnost Spearmanovog koeficijenta korelacije iznosi 0,240 ($P > 0,050$), drugim riječima ne postoji statistički značajna povezanost. Spearmanov koeficijent korelacije iznosi 0.143, što znači da se nalazi u rasponu od $r = 0$ do $\pm 0,2$, što označava da ne postoji nikakva povezanost. Inspekcijom u tabelu koeficijenta kontigencije (Tabela 4) može se zaključiti da postoji slaba povezanost između varijable bavljenje sportom i općeg uspjeha u školi ($r = 0,299$), ali ni ona nije statistički značajna tako da je možemo pripisati statističkoj slučajnosti. Pretpostavlja se da je do ovakvih rezultata došlo zbog malog broja uzoraka ispitanika i da bi veći uzorak ispitanika pokazao drukčiju sliku (statističku značajnost).

Tabela 3 – Spearmanov koeficijent korelacije (učestalost bavljenja sportom – opći uspjeh u školi)

			Opći uspjeh u školi	Učestalost bavljenja sportom
Spearman's rho	Opći uspjeh u školi	Correlation Coefficient	1.000	.143
		Sig. (2-tailed)	.	.240
	Učestalost bavljenja sportom	Correlation Coefficient	.143	1.000
		Sig. (2-tailed)	.240	.

Tabela 4 - Matrica koeficijenta kontigencije (bavljenje sportom – opći uspjeh)

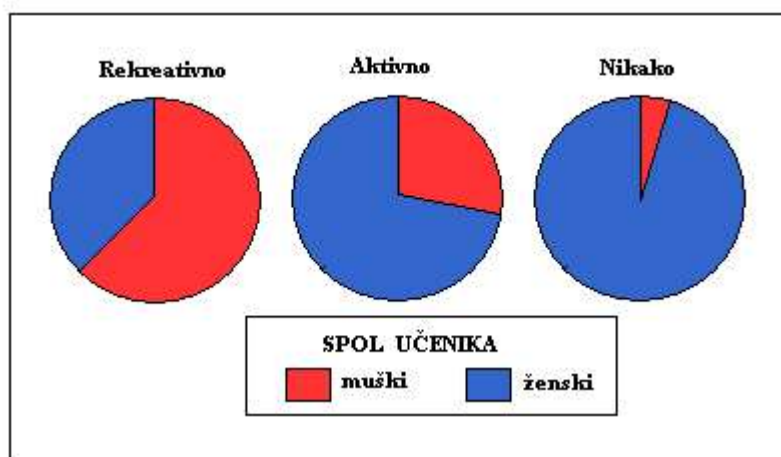
		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	,299	,147

Na osnovu sljedeće tabele (Tabela 5) prikazan je odnos između učestalosti bavljenja sportom u odnosu na spol ispitanika. Od ukupno 70 ispitanika, 24 je bilo muškog spola, od toga onih koji se nikako ne bave sportom 1, aktivno bave sportom 6 i rekreativno 17. Ženskog spola je bilo 46, od toga onih koje se nikako ne bave sportom 20, aktivno bave sportom 15 i rekreativno 11. Iz ovog vidimo da je procentualno puno veći broj ženskog spola koji se ne bavi nikakvom fizičkom aktivnošću. Faktor koji vjerovatno jako utječe na ovo stanje je nedostatak sportskih klubova, centara i sadržaja čiji je plan i program prilagođen ženskoj populaciji.

Tabela 5 - Brojčani pokazatelj odnosa parametara u varijablama

		Učestalost bavljenja sportom			Total
		nikako	aktivno	rekreativno	
Spol učenika	muški	1	6	17	24
	ženski	20	15	11	46
Total		21	21	28	70

Grafikon 2 – Grafički prikaz omjera između spola i učestalosti bavljenja sportom

Koeficijent kontigencije (Tabela 6) iznosi 0,443, što znači da se nalazi u rasponu od $r = 0,41$ do $\pm 0,7$, što znači da postoji značajna povezanost. Signifikantnost iznosi 0,000 ($P < 0,050$), tj. postoji statistički značajna povezanost. Pretpostavlja se da ovakvom stanju rezultira još uvijek utjecaj konzervativne sredine i nedostatak sportske edukacije.

Tabela 6 - Matrica korelacije između varijabli spola učenika i bavljenja sportom

		Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal	Contingency Coefficient	.443	.000
N of Valid Cases		70	

Iz predhodne tabele može se doći do zaključka da postoji jaka veza između varijabli „Bavljenje sportom” i „Spola”. Da ona nije slučajna nego je statistički značajna pokazuje nam data vrijednost značajnosti ($P < 0,050$).

4. ZAKLJUČAK

U sprovedenom istraživanju pošlo se od pretpostavke da bavljenje sportom i fizičkom aktivnošću pozitivno utječe na opći uspjeh u školi. Kako je rad osnovan na ovoj hipotezi u obzir su uzimani i učinci različitih sportova na uspjeh u školi. Utvrđena je statistički značajna povezanost između varijabli „Spol učenika” i „Učestalost bavljenja sportom”, ($P=0.00$), tj. sa 100% sigurnošću možemo tvrditi da postoji veza između datih varijabli i da ona nije slučajna. Osim toga, konstatirali smo da postoji slaba povezanost između varijabli bavljenja sportom i općeg uspjeha u školi ($r=0,299$), ali ni ona nije statistički značajna, tako da je možemo pripisati statističkoj slučajnosti. Na osnovu dobivenih rezultata možemo zaključiti da bavljenje sportom nema veliki značaj na opći uspjeh u školi i to vjerovatno možemo pripisati malom broju ispitanika ($N=70$).

5. LITERATURA

1. Bosnar, K., Prot, F. (1999). *Bavljenje sportom zagrebačkih maturanata*. Školski sport / Hofman, Emil (ur.). Zagreb : Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, str. 227-229.
2. Markuš, D. (2008). *Imaju li sjedilačke aktivnosti i uzimanje psihoaktivnih tvari utjecaja na bavljenje sportom kod adolescenata*. SportLogia, (2), str. 67-74.
3. Markuš, D., Neljak, B., i Trstenjak, B. (2010). *Povezanost gledanja televizije, igranja videoigara, pijenja alkohola i pušenja s bavljenjem sportom kod adolescenata*. U V. Findak (urednik), Zbornik radova 19. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske, Poreč 2010., „Individualizacija rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije“ (str. 142-148). Hrvatski kineziološki savez.
4. Maršić, T., Paradžik, P. (2006). *Udio različitih faktora u formiranju navike tjelesnog vježbanja kod učenika*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilište u Zagrebu.
5. Runjić, K. (2005). *Razlike u interesima i stavovima o sadržaju predmeta tjelesne i zdravstvene kulture (tzk) u odnosu na školski uspjeh*. Hrvatski športskomedicinski vjesnik Vol. 20, str. 26-32.
6. Suzić, N. (2011). *Motivacija učenika za sport i njihovo vrednovanje škole*. Banja Luka: Filozofski fakultet Banja Luka.
7. Telama, R., Nupponen, H., Piéron, M. (2005). *Physical activity among young people in the context of lifestyle*. European physical education review, 11(2), str. 115-137.

Korespondencija:

Adi Palić
 Nastavnički fakultet
 URSC „Midhat Hujdur – Hujka“, 88104 Mostar
 Tel.: 061/808 342
 E-mail: adi_palic_1986@hotmail.com